

09.01.2018

Filmas “Vēsture aiz kadra. Kino” demonstrējums

Godinot 1991. gada Barikāžu dalībniekus, Saulkrastos norītēs sarīkojums “Mūsu sirds ritms”. Notikuma ietvaros 19. janvārī pl. 18.00 Saulkrastu Jauniešu mājā (Raina 7) tiks demonstrēta jaunā latviešu dokumentālā filma “Vēsture aiz kadra. Kino”. Ieeja brīva.

Filma *Vēsture aiz kadra. Kino* ir stāsts par to, kā tapa kinomateriāli, kas kļuvuši par neatņemamu Latvijas audiovizuālās vēstures daļu – kadri, kuros iemūžinātas janvāra barikādes, Tautas Frontes dibināšanas manifestācija Mežaparkā, Augstākās Padomes balsojums 1990. gada 4. maijā, sarkanbaltsarkanā karoga uzvilšana Svētā Gara tornī, augusta pučs un citi Trešās Atmodas notikumi. Filmā iekļauti agrāk neredzēti, 30 gadus pēc to uzņemšanas digitalizēti 35mm kinolentes fragmenti; materiālus papildina to autoru – režisoru, operatoru, redaktoru, montāžas un skaņas režisoru atmiņas. Filmā ieraudzīsim nereti nepazīstamās dokumentālā kino veidotāju sejas un uzzināsim, ko viņi pieredzēja un izjuta, atrodoties Atmodas epicentrā. Dramatiski un komiski atgadījumi, pacilātības un baiļu brīži, ikdienas dzīve pēdējos padomju gados un misijas apziņa – ir jāfilmē!

Kā **pēdējā dokumentālistu paaudze**, kas filmēja pamatā uz 35mm kinolentes, šie autori saskārās ar unikāliem izaicinājumiem. Vienā filmas *rullītī* ietilpa tikai divas minūtes, un ik brīdi bija jāizlemj, ko nofilmēt un ko atstāt aiz kadra. Filma *Vēsture aiz kadra. Kino* izceļ no aizmirstības un košās, emocionālās krāsās atdzīvina līdz šim npublicētus kinokadrus par vienu no Latvijas vēsturē svarīgākajiem laika posmiem, ļaujot Atmodai ieskanēties daudz balsīgā un personīgā atmiņu vēstījumā.

Filmas režisors un operators Romualds Pipars (1952) 20 gadus strādājis Rīgas kinostudijā un Rīgas Dokumentālo filmu studijā, veidojot kinohronikas un dokumentālās filmas. Barikāžu laikā režisora “otrās mājas” – Mazās Ģildes telpās esošā Kinoamatieru studija – kļuva par dokumentālistu bāzi Vecrīgā. Pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas režisors turpināja uzņemt filmas studijā *Ģilde*, pievēršoties ikdienas dzīves dokumentācijai gan tagadnē, gan pagātnē, piemēram, filmā *Par visu manu dzīvi* (2003) vēstot par romu kopienu Sabilē, filmā *Mājskolotājs* (2005, kopā ar Tāivaldi Margēviču) lūkojoties uz Latvijas sabiedrības integrāciju, bet filmā *Monētas dubultportrets* (2008) apkopojot 8mm kinolentes – amatieru uzņemtu mājas kino – un atklājot līdz tam neredzētu Latvijas kultūrvēstures daļu.

Vēsture aiz kadra. Kino ir Romualda Pipara **veltījums bijušajiem kolēģiem**, kas veidojuši Atmodas vizuālo tēlu. “Televīzijā bieži vien redzami kadri no šī laika, tas šķiet pašsaprotami, bet neviens nezina, kā tie tapa un kādi bija cilvēki, kas tos uzņēma. Mēs sākām veidot šo filmu, jo vēlējamies pieminēt un godināt savus kolēģus,” saka filmas producete Baiba Urbāne. “Iesākumā es pat nesapratu to, ko esmu sapratis tagad – tas ir bijis mans sapnis 30 gadu garumā, apkopot tās daudzās bundžas neizmantoto, neiznīcināto materiālu, kas bija izkaisīts pa dažādām vietām,” piebilst režisors Romualds Pipars. “Apkopot Atmodas vizuālo vēsturi, kuru uzfilmēja Rīgas kinostudijas dokumentālisti, – es zināju, ka to var izdarīt, un es zināju, kā to izdarīt.”

Piecus gadus ilgajā filmas tapšanas procesā izpētītas un digitalizētas **vairāk nekā 40 stundas** no 1986. līdz 1991. gadam uzņemtu kino materiālu, ierakstītas vairāk nekā 20 intervijas gan ar bijušajiem, gan joprojām aktīvi kino strādājošajiem dokumentālā kino veidotājiem.

Filmas pirmizrādi papildinās **operatora Agra Dzelmies fotoizstāde** *Trauksmainais cerību un neziņas laiks* kinoteātra *Splendid Palace* foajē, izstādes atklāšana notiks 13. janvārī plkst. 15:00.

Filmas tapšanu atbalstījis Nacionālais Kino centrs un Valsts Kultūrkapitāla fonds. Filmas veidošanā milzīgu ieguldījumu sniedzis Latvijas Nacionālā arhīva Valsts Kinofotofonodokumentu arhīvs un filmu studija *Eiropas dokumentālā kino simpoziji*.